

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN NUÔI TÔM Ở ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG : CHẤT LƯỢNG MÔI TRƯỜNG VÀ KINH TẾ XÃ HỘI

Lê Quang Trí,*
Võ Thị Cương*

Nuôi tôm những năm vừa qua đã đem lại hiệu quả lớn ở nhiều vùng trong cả nước, nhưng thực trạng của việc phát triển nuôi tôm cũng đưa lại nhiều vấn đề khó khăn về kỹ thuật, kinh tế, xã hội, môi trường và đời sống nông dân nhiều vùng.

Vấn đề lớn này phải được đặt ra đúng tâm cơ và giải quyết trong một giai đoạn không ngắn, các tác giả của bài báo đã có một quá trình nghiên cứu về vấn đề quan trọng này, có những đề xuất để bạn đọc tham khảo.

B.B.T.

1. MỞ ĐẦU

Chuyển đổi quy hoạch sản xuất đã giúp đa dạng hóa vật nuôi, cây trồng, nâng cao hiệu quả sử dụng đất, tăng cường năng lực sản xuất góp phần xóa đói giảm nghèo cho người nông dân nông thôn. Mô hình tôm-lúa đang được xem là mô hình canh tác thích hợp cho vùng nhiễm mặn theo mùa và bước đầu được đánh giá là có tính hiệu quả về mặt kinh tế. Bên cạnh những mặt thuận lợi, không ít những khó khăn cần được giải quyết trong quá trình chuyển đổi sản xuất. Sự chuyển đổi diễn ra quá nhanh từ hệ sinh thái ngọt sang sinh thái lợ, mặn có thể làm biến đổi về điều kiện môi trường sống của sinh vật và nguồn lợi sinh vật trong vùng. Các công trình thủy lợi phục vụ cho sản xuất lúa trước đây không hoàn toàn phù hợp cho nuôi tôm, và tồn tại này hiện đang gây rất nhiều trở ngại trong việc cung cấp nguồn nước tốt, hạn chế việc thoát nước thải từ nuôi tôm và góp phần lây lan dịch bệnh. Nông dân chuyển từ sản xuất lúa sang sản xuất tôm phải thay đổi hẳn tập quán sản xuất trong khi chưa có kiến thức về nuôi tôm, chưa quen với kỹ thuật mới cần phải có thời gian thích ứng nên tính rủi ro trong nuôi tôm cao. Vì vậy, việc tập huấn giúp

nông dân nâng cao kiến thức và kinh nghiệm thực tế rất cần thiết nhằm đạt hiệu quả cao trong chuyển đổi cơ cấu sản xuất.

Thực tế cho thấy nhiều vùng đất canh tác của các tỉnh vùng ven biển tự phát chuyển đổi từ trồng lúa sang nuôi tôm nhưng không theo kế hoạch, quy hoạch cũng là một trở ngại lớn trong quá trình chuyển dịch nuôi tôm ở các tỉnh ven biển hiện nay. Bên cạnh các khó khăn đưa đến sự thất bại trong nuôi tôm như giống kém chất lượng, kỹ thuật nuôi chưa hợp lý, ô nhiễm môi trường nước gây phát sinh dịch bệnh v.v... thì các trở ngại chính của ao nuôi tôm trên đất phèn, đất mặn cũng có thể là các yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến sinh trưởng và phát triển của tôm nhưng đến nay vẫn chưa được đánh giá cụ thể. Do đó, đặc điểm môi trường đất, nước, và mối quan hệ của các yếu tố này trong một hệ thống canh tác cần thiết phải được nghiên cứu. Đồng thời khi môi trường không còn thích hợp cho các mô hình nuôi tôm nữa thì vấn đề phục hồi môi trường sinh thái cho vùng này như thế nào ? Và cuộc sống của người dân địa phương sẽ ra sao khi nguồn thu nhập từ tôm không còn nữa. Đây là một trong những vấn đề đang được các nhà quản lý và các nhà khoa học đang quan tâm.

* Đại học Cần Thơ